

Дослідження ефективності ігрових дій жіночих команд “Регіна” та “Олімп” у фіналі чемпіонату України з волейболу серед команд вищої ліги

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені Степана Дем'янчука (м. Рівне)

Постановка проблеми. Ігрова підготовленість найбільш повно виявляється під час змагань, що дає можливість одержати інформацію про сильні й слабкі сторони підготовки спортсменів і внести необхідні корективи під час гри. З цією метою реєструють показники змагальної діяльності й аналіз її складу та структури [1–10].

Для контролю й оцінки змагальної діяльності волейболісток використовують показники ефективності ігрових дій команди в цілому й кожного гравця зокрема. Обґрунтованість такої методики підтверджена рядом авторів й одержала широке застосування не тільки у волейболі, але й в інших спортивних іграх. Показники ігрових дій виражаються у кількості техніко-тактичних дій (ТТД) і в їхній ефективності (% браку). Результати реєстрації техніко-тактичних дій гравців записуються під час гри на диктофон і переносяться до протоколу. Сьогодні розроблена й інша методика реєстрації переміщень на основі комп'ютерного аналізу відеозапису матчу, але, як показує практика, вона не використовується через дорогу технологію [5; 9].

Таким чином, набуває актуальності вищесказана перша методика, де отримання показників ефективності ігрових дій спортсменок у змагальній діяльності пов'язують з підвищенням рівня показників у ході контролю за рівнем фізичної й технічної підготовленості волейболісток [8].

Мета дослідження – визначити ефективність техніко-тактичних дій волейболісток у процесі змагальної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розв'язання поставленого завдання було проведено дослідження змагальної діяльності волейболісток команд “Регіна” (м. Рівне) і “Олімп” (м. Вінниця), котрі виступають у національному чемпіонаті України серед команд вищої ліги. За допомогою відеокамери здійснювався запис ігор, потім відбувалась обробка й підрахунок виконаних техніко-тактичних дій, результати заносилися до протоколу. Реєструвалися такі параметри: прийом, подача, блокування, нападаючий удар, страхування, передача, захисні дії. Підраховувалися кількість та ефективність показників, відсоток браку виконаних дій як кожного гравця окремо, так і команди в цілому.

Для обробки даних було використано критерії, за якими визначалась ефективність ігрових дій волейболісток.

У ході досліджень були отримані такі результати: команда “Регіна” за гру виконала 425 техніко-тактичних дій з ефективністю 64 % при браці 37 %. Із них:

- прийомів – 52 з ефективністю 83 %;
- подач – 74 з ефективністю 53 %;
- блокувань – 54 з ефективністю 52 %;– нападаючих ударів – 91 з ефективністю 57 %;
- страховок – 20 з ефективністю 55 %;
- передач – 82 з ефективністю 89 %;
- захисних дій – 52 з ефективністю 46 %.

Команда “Олімп” за гру виконала 422 техніко-тактичних дій з ефективністю 54 % при браці 46 %.

Структура ігрової діяльності цієї команди така:

- прийомів – 71 з ефективністю 65 %;
- подач – 54 з ефективністю 30 %;
- блокувань – 60 з ефективністю 60 %;
- нападаючих ударів – 83 з ефективністю 40 %;
- страховок – 19 з ефективністю 74 %;
- передач – 85 з ефективністю 72 %;
- захисних дій – 50 з ефективністю 44 %.

На рис. 1 ми бачимо динаміку зміни ефективності ігрових дій у волейболісток в окремих партіях. Ефективність техніко-тактичних дій у першій партії спортсменок команди “Регіна” вища, ніж у

команди "Олімп" на 4 відсотки (61 % і 57 % відповідно), що підтверджується рахунком (25:21). У другій партії підвищення ефективності ігрових дій волейболісток команди "Регіна" (66 %) супроводжується зниженням цих показників у команди "Олімп" до 55 % (при рахунку 25:16 відповідно). У третій партії продовжується тенденція до зниження ефективності змагальної діяльності волейболісток команди "Олімп" (51 %). У команди "Регіна" також незначно знизилась ефективність техніко-тактичних (63 %), але це не вплинуло на перевагу в рахунку (25:17).

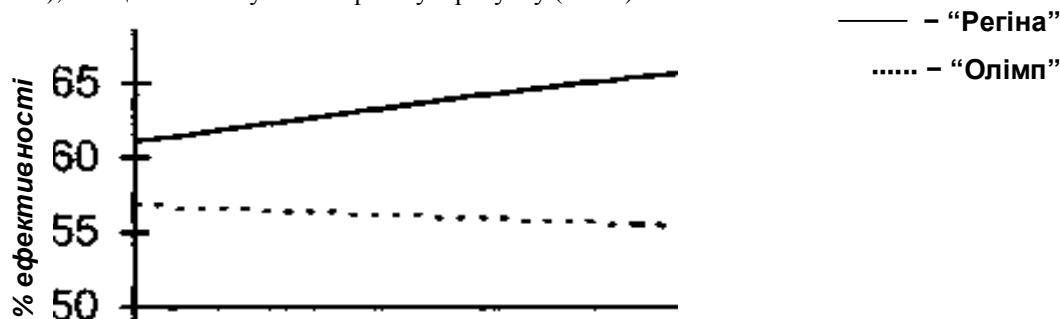

Рис. 1. Динаміка зміни ефективності всіх ігрових дій волейболісток, виконаних за гру командами "Регіна" (м. Рівне) й "Олімп" (м. Вінниця)

Характеризуючи показники ефективності окремих елементів, які було виконано за гру обома командами (рис. 2), можна визначити такі особливості: команда "Регіна" переважає "Олімп" у показниках прийому (83 % проти 65 %), подачі (53 % проти 30 %), нападаючому ударі (57 % до 40 %), передачі (89 % проти 72 %), незначно – у захисті (46 % проти 44 %), тобто майже в усіх елементах гри. Винятком є тільки блокування (60 % проти 52 %) і страховка (74 % проти 55 %), у яких "Олімп" випередила "Регіну". Аналогічна особливість очевидна під час характеристики окремих партій.

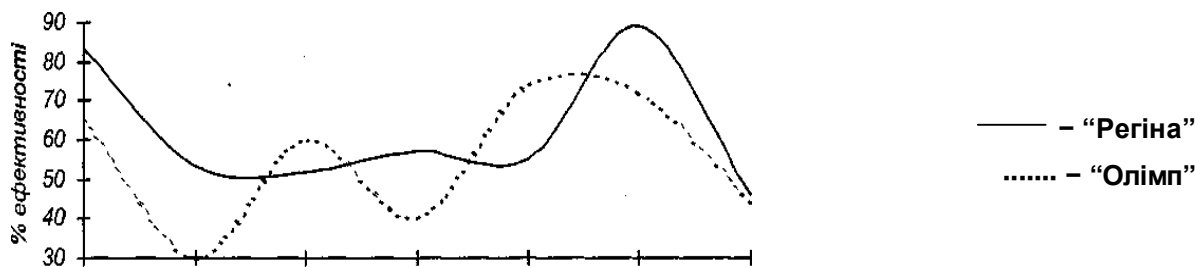

Рис. 2. Динаміка зміни ефективності окремих техніко-тактичних дій, виконаних за гру командами "Регіна" (м. Рівне) й "Олімп" (м. Вінниця)

Отже, ми бачимо, що рахунок у партіях і в грі в цілому залежить від ефективності окремих ігрових дій, тобто прийому, подачі, блокування, нападаючого удару, страховки, передачі й захисних дій. Також треба відзначити, що під час підвищення ефективності ігрових дій однієї команди знижується ефективність ігрових дій другої. Але можливі й винятки, коли при відносно високих показниках загальної ефективності техніко-тактичних дій та низькій ефективності таких важливих елементів, як прийом м'яча з подачі, нападаючому ударі й захисних діях, команда зазнає поразки в окремих партіях і в грі.

Висновки. У ході дослідження підтвердилася закономірність: ефективність як окремих ігрових елементів, так і в цілому змагальної діяльності впливає на результат гри.

Авторську методику обліку ефективності ігрових дій можна використовувати з метою контролю за ігровою підготовленістю волейболісток різної кваліфікації.

Література

1. Айрапетянц Л. Г. Педагогические основы планирования и контроля соревновательной и тренировочной деятельности в спортивных играх: Автореф. дисс. ... д-ра пед. наук.– М., 1992.– 41 с.
2. Бабушкин В. З. Анализ реализации быстрого прорыва мужской сборной команды Украины по баскетболу на чемпионате Европы-97 // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физ. воспитания и спорта: Сб. науч. тр. / Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 1998.– № 1.– С. 16–19.

3. Бакнин В., Колляс Х. Анализ соревновательной деятельности как фактор повышения результативности спортсменок Греции // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физ. воспитания и спорта: Сб. науч. тр. / Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 2001.– № 9.– С. 37–44.
4. Без'язичний Б. І., Сірий О. В. Дослідження особливостей змагальної діяльності: міні-футбол // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы: физ. воспитания и спорта: Сб. науч. тр. / Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 1999.– № 20.– С. 14–15.
5. Ермаков С. С. Компьютерная регистрация и обработка результатов соревновательной деятельности в волейболе // Проблемы соревновательной деятельности: Тез. докл. межобласт. науч.-практ. конф., 12–16 сентября 1990 г.– Х., 1990.– С. 24.
6. Ермаков С. С., Крюков Ю. Г., Маслов В. Н. Некоторые особенности моделирования соревновательной деятельности волейболистов // Физ. воспитание студентов творческих специальностей: Сб. науч. тр. // Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 1997.– № 3.– С. 3–4.
7. Корягін В. М. Ігрові показники баскетболістів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фіз. виховання і спорту: Зб. наук. пр. // За ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПІ, 2002.– № 4.– С. 7–13.
8. Кудряшов Е. В., Мищенко А. А. Контроль за уровнем игровой подготовленности волейболисток // Физ. воспитание студентов творческих специальностей: Сб. науч. тр. // Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 2002.– № 7.– С. 9–14.
9. Максименко И. Г. Планирование и контроль тренировочного процесса в спортивных играх.– Луганск: Знание, 2000.– 276 с.
10. Поздняк Н. В. Рейтинг как обобщенная оценка эффективности соревновательной деятельности в волейболе // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физ. воспитания и спорта: Сб. науч. тр. // Под ред. С. С. Ермакова.– Х.: ХХПИ, 1999.– № 2.– С. 34–39.

Анотації

У роботі розкривається система ефективності ігрових дій як команд, так і кожного гравця, зокрема з метою контролю та оцінки діяльності волейболісток у змагальний період. Пропонується авторська методика обліку ефективності ігрових дій під час змагань.

Ключові слова: *ефективність ігрових дій, техніко-тактичні дії, змагальна діяльність, авторське право, “Регіна”, “Олімп”.*

В работе раскрывается система эффективности игровых действий как команд, так и игроков, с целью контроля и оценки действий волейболисток в соревновательный период. Предлагается авторская методика учета эффективности игровых действий во время соревнований.

Ключевые слова: *эффективность игровых действий, технико-тактические действия, соревновательная деятельность, авторское право, “Регина”, “Олимп”.*

The work deals with the effectiveness of playing actions of the teams and every player separately with the purpose of monitoring and estimating of volley-ball players' competitive activity. Author's methods of accounting effectiveness of playing actions are worked out.

Key words: *effectiveness of playing actions, technical and tactical actions, competitive activity, author's methods, “Rehina”, “Olimp”.*